UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Prima, an authoritate priuilegij quis contra ius commune valeat se tueri? Sol. sic.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

carne credidit: ſed ſeparatim atqꝫ ſeiunctim alterum filium dei, alterum filium hominis predicauit.

Euty-ciani.

Eutyciani dicti ab Eutyce Conſtantinopolitano abbate: qui Chꝛiſtum poſt humanam aſſumptionem negauit exiſtere de duabus naturis, ſed ſolam in eo diuinam aſſeruit eſſe naturam.

Ace-phalite.

Acephalite dicti, id eſt ſine capite. nullus enim eoꝝ̃ reperitur authoꝛ ex quo oꝛti ſunt. hi trium Calcedonenſium capituloꝛum impugnatoꝛes, duarum in Chꝛiſto ſubſtantiarum ꝓprietatem negant, et vnam in eius perſona naturam pꝛedicant.

Theo-doſiani. Saiani-te.

Theodoſiani et Saianite appellati a Theodoſio et Saiano: qui tempoꝛibus Juſtiniani pꝛincipis in Alexandria per populi peruerſi electionem vna die oꝛdinati ſunt epiſcopi. hi erroꝛẽ Eutycij ꝛ Dioſcoꝛi ſequentes, Calcedonenſe concilium reſpuunt: ex duabus vnam in Chꝛiſto naturam aſſerunt, quam Theodoſiani coꝛruptam, Saianite incoꝛruptam contendunt.

Gnoite. † agnoi-te.

Gnoite † et Tritoite a Theodoſianis exoꝛti ſunt, ex quibus Gnoite ab ignoꝛantia dicti: quia ad peruerſitatem a qua oꝛti ſunt, id adijciũt, ꝙ Chꝛiſti diuinitas ignoꝛet futura que ſunt ſcripta de die ꝛ hoꝛa nouiſſima, non recoꝛdantes Chꝛiſti perſonam in Eſaia loquentem: Dies iudicij in coꝛde meo.

Eſaie xxx. d. Tritoi-te. Deut. vj. a.

Tritoite vero vocati ꝙ ſicut tres perſonas in trinitate, ita quoqꝫ tres aſſerũt deos eſſe: contra illud quod ſcriptum eſt: Audi Jſrael, dominus deus tuus, deus vnus eſt.

Sunt autem et alie hereſes ſine authoꝛe et ſine nominibus. Ex quibus alie putant trifoꝛmem eſſe deum: alie etiam Chꝛiſti diuinitatem paſſibilem eſſe dicunt. Alie Chꝛiſti de patre natiuitati, initium tempoꝛis dant. Alie liberationem hominum apud inferos factam Chꝛiſti deſcenſione non credunt. Alie animam imaginem dei negãt. Alie animas conuerti in demones, et in quecunqꝫ animalia exiſtimant. Alie de mundi ſtatu diſſentiunt. Alie innumerabiles mundos opinantur. Alie aquam deo coeternam faciunt. Alie nudis pedibus ambulant. Alie cum hominibus nõ manducant. He ſunt hereſes aduerſus catholicam fidem exoꝛte, et ab apoſtolis et a ſanctis patribus vel concilijs damnate: que dum in ſe multꝭ erroꝛibus diuiſe, inuicem ſibi diſſentiunt, communi tamen nomine aduerſus eccleſiam dei conſpirant. Sed ꝛ quicunqꝫ aliter ſcripturam ſacroſanctam intelligit ꝗ̃ ſenſus ſpiritusſancti flagitat a quo conſcripta eſt: licet de eccleſia non receſſerit, tamen hereticus appellari poteſt.

Item Auguſtinus.

¶ Quare diuina ꝓuidentia multos errare permittat.

Ideo diuina prouidentia multos diuerſi erroris hereticos eſſe permittit, vt cum interrogant nos ea que neſcimus: ſic diſcutiamus pigritiam, et diuinas ſcripturas capiamus, pꝛopterea apoſtolꝰ ait: Opoꝛtet hereſes eſſe vt ꝓbati manifeſti fiant. Hi autem a deo ꝓbati ſunt qui bene poſſunt docere.

¶ Cauſa.xxv.

Sancta Romana eccleſia quandam baptiſmalem eccleſiaꝫ ſuis muniuit pꝛiuilegijs decimationes ſue dioceſis ex integro ſibi attribuens. Jtẽ quoddam monaſteriũ ſimiliter muniuit pꝛiuilegijs pꝛopꝛijs, decernens vt ex pꝛopꝛijs pꝛedijs nulli decimas pſolueret. Accidit itaqꝫ vt intra dioceſim premunite baptiſmalis eccľie prefatum monaſteriũ alia emptione, alia donatione pꝛedia ſibi inueniret. Oꝛitur [a] itaqꝫ contentio inter monachos et clericos de decimis.

Hic pꝛimum queritur an clerici baptiſmalis eccleſie authoritate pꝛiuilegij decimas ſue dioceſis ex integro ſibi valeãt vendicare?

Secundo, an ſubſequẽti pꝛiuilegio monachoꝛum derogetur antiquioꝛibus pꝛiuilegijs baptiſmalium eccleſiarum?

¶ Queſtio.j.

Quod vero authoꝛitate illiꝰ pꝛiuilegij decimas ſibi ex integro clerici vendicare non valeant: hinc pꝛobatur, quia decime iuxta decreta ſanctoꝛum patrum quadripertito diuiduntur: quarum vna pars epiſco-

Ideo diuina pꝛouidentia. ¶ Hec eſt ſexta ps queſtionis in qua dicit̃ ꝙ ad experiẽtiam bonoꝝ̃ hominum permittit deꝰ eſſe hereſes. j. q. iij. ſaluatoꝛ. Joan. de fan. ꝛ eſt huic ſimile de conſecra. diſtinctio. ij. ꝛ ſancta. Archi. j. coꝛ. xj.

Sancta romana eccleſia. ¶ Caſus. Expedito tractatu hereticoꝝ̃ ſubijcit Gratianus. xxv. cauſaꝫ in quo tractat de ꝓuilegijs romane eccleſie: de quibus vt nos competentius inſtruat, thema ꝓponit, de quo due queſtiones eliciuntur.

a ¶ Oꝛitur. Pꝛimo inter epiſcopuꝫ et clericos. Secundo inter clericos et monachos. et hec eſt differentia iſtarum queſtionum. Oſtendit ergo pꝛimo ꝙ clerici nõ poſſunt ſe defẽdere cõtra epiſcopum per tale pꝛiuilegium. ꝛ ad hoc inducuntur omnia iſta ca. eo ꝙ papa nõ potuit dare tale pꝛiuilegiuꝫ. Joan.

Additio. De hac cõtẽtione inter monachos et clericos loquit̃ hec pꝛima queſtio et hoc pater. j. eod. §. his ita. in fin. verſicu. clerici ergo. ſm Laurẽtium.

Quod ꝟo authoꝛitate illius. ¶ Hec queſtio diuiditur in duas partes: in quarum pꝛima pꝛobat magiſter. per. xvj. c. ꝙ pꝛiuilegia eccleſiaruꝫ ſcilicet per que firmatur ſtatus eccleſie, non ſunt immutanda. Secunda ibi: Si ergo. Jo. de fan.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

¶ Caſus. Hic intitulatur prima queſtio, qua queritur an clerici baptiſmalis eccleſie poſſunt decimas totius epiſcopatus ſibi vendicare authoritate priuilegij apoſtolice ſedis. Et reſpondet ꝙ ſic: vt.j.eo.§.his ita. Primo tamen probat ꝙ non poſſit, cum decime in quatuor partes diuidi debeant, vt ſancti canones declarant manifeſte. Et nota ꝙ in hoc loco vſqꝫ ad.§.his ita. probat Gratianus ꝙ papa nō potuit concedere tale priuilegium clericis baptiſmalis eccleſie.

Confidimus. ¶ Caſus Dicit Gelaſius in hoc capi. ꝙ nullus magis tenetur cuſtodire conſtitutum vniuerſalis ſynodi, q̄ꝫ dominus papa: cuius authoritate vnaqueqꝫ ſynodus confirmatur. quod nullus chriſtianus debet ignorare.

a ¶ Oportere. Hoc verbum oportet, eſt verbum honeſtat⁹. ſic ponitur xix. queſt.j. capit.j. ſicut hec dictio debet, quandoqꝫ honeſtatē deſignat: vt extra de deſponſatio. impube. tua. quandoqꝫ eſt verbuꝫ officij: vt.xxv. diſtin. vnum. quandoqꝫ eſt verbū neceſſitatis: vt.iij.q.ix. non oportet. hoc ideo dico quia princeps legibus ſolutus eſt: vt extra de elec. ſignificaſti. tamen honeſtum eſt vt ſecūdum leges viuat: vt.ff. de lega.iij.l. ex imperfecto. C. de teſtamē. ex imperfecto. Jo.

Additio. Nota ꝙ hec dictio debet, nō ſolum honeſtatem ſignificat, verūetiam neceſſitatem: vt extra vt eccle. bene. cap. vno. verſi. et ideo. et extra de appella. propoſuit. quod dic vt de hoc plene notatur, ff. de offi. preſi. ſepe.

Oportet, non ſemper eſt vbū neceſſitatis.

Joan. xxj.

pis, ſecunda clericis, tertia fabricis reſtaurādis, quarta vero pauperibus eſt aſſignata. Decreta vero ſanctorū canonum neminem magis q̄ꝫ apoſtolicum ſeruare oportet.

Unde Gelaſius papa ait.

¶ Cōſtitutionē ſynodi, quā vniuerſalis eccleſie probauit aſſenſus, romanam ſedem ſeruare oportet.

Confidimus ꝙ nullus iam veraciter chriſtianus ignoret vniuſcuiuſqꝫ ſynodi conſtitutum quod vniuerſalis eccleſie probauit aſſenſus nullam magis exequi ſedeꝫ pre ceteris oportere[a] q̄ꝫ primam: que et vnanquamqꝫ ſynodum ſua authoritate firmauit, et continuata moderatione cuſtodit.

Item Leo papa.

¶ Qui negligenter paſcit dominicum gregem ſibi cōmendatum, conuincitur ſummum non amare paſtorem.

Diuinis preceptis et apoſtolicis monit⁹ incitamur vt pro omnium eccleſiarum ſtatu impigro vigilemus affectu: ac ſi quid vnquā reprehenſioni inuenitur obnoxium: aut ab ignorantie imperitia: aut a preſumptionis vſurpatione reuocemus. Admonēte enim diuine vocis imperio quo beatiſſimus apoſtolus Petrus trina[b] admonitione myſticis ſanctionibus imbuitur, vt Chriſti oues qui Chriſtum diligit, paſcat: et ipſius ſedis cui per abundantiam gratie diuine preſumus, reuerentia coarctamur vt periculum deſidie quātum poſſumus declinemus: ne profeſſio ſummi apoſtoli qua ſe amatorē domini teſtatus eſt, non inueniatur in nobis: quia quotiens quis negligenter paſcit dominicum gregem ſibi commendatum, totiens conuincitur ſummum non amare paſtorem.

Idem Anatolio epiſcopo.

¶ Non debent vllo modo variari que ad perpetuam ordinantur quietem.

Que ad perpetuam generaliter ordinata ſunt vtilitatem, nulla[c] commutatione varientur: nec ad priuatum[d] trahantur commodum que ad bonum ſunt communе prefixa: † ſed manentibus terminis quos conſtituerunt patres, nemo iniuſte vſurpet alienum: ſed intra fines proprios atqꝫ legitimos put quiſqꝫ valuerit ī latitudine ſe exerceat charitatis.

Item Hilarius papa.

¶ Nulli diuinas conſtitutiones et apoſtolice ſedis decreta temerare licet.

Nulli fas ſit ſine ſtatus ſui periculo vel diuinas conſtitutiones vel apoſtolice ſedis decreta temerare: quia nos qui potentiſſimi ſacerdotis adminiſtramus officia, talis tranſgreſſionum culpa reſpiciet ſi in cauſis dei deſides fuerimus inuenti: quia meminimus ꝙ timere debemus qualiter comminetur deus negligentie ſacerdotum. Siquidem maiori reatu delinquit qui potiori honore fruitur: ‡ et grauiora facit vitia peccatorum ſublimi-

Diuinis preceptis. ¶ Caſus. Docet Leo papa in hoc capi. ꝙ apoſtolicus vigilans debet eſſe in omnibus: vt ea que male ſunt vſurpata, eius authoritate reuocentur. quod ſi neglexerit, ſummum paſtorem non videtur amare, nec Petrum apoſtolum imitari: cui dictum fuit vt chriſti oues ſi chriſtū diligat diligenter paſcat.

b ¶ Trina. Ter enim confeſſus eſt Chriſtum: vt.vj. queſt.j. imitari. vt oſtendat ſe corde, ope, ⁊ ore chriſtuꝫ diligere. Joan.

Que ad perpetuam. ¶ Caſus. Anatholi⁹ epiſcopus pretergrediebatur fines ſui epiſcopatus aliena vſurpando: et ideo Leo papa p̄cepit vt ſuis terminis ſit contentus: et que ad cōem vtilitatem ſunt ordinata, nulla cōmutatione varientur.

c ¶ Nulla cōmutatione. Ex hoc patet ꝙ papa non poteſt contra generale eccleſie ſtatutuꝫ diſpenſare, nec cōtra articulos fidei. nam ⁊ ſi omnes aſſentiant ei, non valet ſtatutū, ſed omnes heretici eſſent vt.xv. diſtin. ſicut. et ſic poteſt intelligi.j. ea. capit. ſunt quidam. et ca. ſeq. ſed contra ſtatutū eccleſie quod non eſt ita generale, ſicut de continentia ſacerdotum, bene poteſt diſpenſare.

Additio. Uide q̄d legitur et notat.ſ. lxxxviij. diſtinct. cū in preterito.

d ¶ Nec ad priuatum. Communis vtilitas priuate preiudicat: vt.vij.q.j. ſcias. et.viij.q.j. in ſcripturis.

† Con. cor.l.ij. §. ſi q̄s municipalis. ff. ſi q̄s cau. et l. vnica. §. fi. C. de ope. pu. Papa ī aliq̄b⁹ non diſpenſat.

‡ cōcor. text.i.l. nemo. C. de epiſco. et cleri. et in.l. moris.§.

Nulli fas ſit. ¶ Caſus. Oſtēdit Hilarius papa in hoc capitulo ꝙ iſte fere. ff. de pe. nullus debet venire contra decretum apoſtolice ſedis niſi velit deponi: quia quanto quis in maiori poſitus

eſt dignitate, ſi ſacras cōſtitutiones violat, vel negligēs inuenıatur: tanto maiori reatu conſtringitur.
a ¶ Sublimitas. crimen eñ augetur per dignitatem: vt. xl. diſt. homo. ⁊. ff. de re mi. omne delictum. §. ij. Jo.
Violatores. ¶ Caſus. Quidam epı̄ canones ſponte violabāt: vł violantibus cōſentiebant. quare Damaſus pa. eos reprehendit, dicēs ꝙ tales blaſphemāt ſpiritum ſanctum inſtinctu cuius canones editi erant: ⁊ ideo a ſctis patribus ⁊ ſpū ſctō grauiter iudicantur.
b ¶ Blaſphemare. immo eoipſo videtur excōmunicatus ⁊ hereticus: vt xix. diſt. nulli. ⁊. j. e. ca. generali.
Sunt quidaꝫ. ¶ Caſ⁹. Quidā dicebāt ꝙ ſemper licuit romano pontifici cōdere nouas leges: quibus Urbanus papa cōſentit, cōfirmando quod dicunt dummodo cōtra euāgeliū vel cōtra apłos legem nō edāt. vbi enim dñs vel apoſtoli eius vel ſancti patres aliquid ſententialiter definierūt, ibi Ro. pon. nouam legem condere nō debet: ſed qđ ſtatutum eſt, vſq; ad ſanguinis effuſioneꝫ defendere. nam ſi vellet aliqđ ſtatuere cōtra euāgelium vel contra apłos vł ꝓphetas hereticus eſſe conuinceretur.
c ¶ Apłi. hic videtur ꝙ papa nō poſſit diſpenſare contra apoſtolum vel dñꝫ. qualiter ergo Martinus diſpenſauit cum bigamo contra apoſtolum: vt. xxxiiij. diſtin. lector. † Item cū canon apłoꝝ dicat: preſbyter ſi fornicatus fuerit, deponatur. lxxxij. diſt. preſbyter. Qūo ergo Gangrenſe cōcilium diſpenſat in tali caſu: vt diſt. lxxxij. preſbyter. Item contra dominū diſpēſauit qui dixit: Uouete et reddite. ⁊ tamen abſoluit a iuramento ⁊ a voto. xv. q. vj. iuratos. extra de vo. ⁊ vo. redem. per totum. Satis poteſt ſuſtineri ꝙ papa contra apoſtolum diſpenſat: non tamen in his que pertinent ad articulos fidei. eodem modo diſpenſat in euangelio interpretando ipſum. extra de teſti. licet. in fi. Item non eſt vera diſpenſatio que fit in voto peregrinationis: quia non dicitur viuens liberari ab illa obligatione: ſed poti⁹ dicitur in melius cōmutari: vt extra de iureiur. peruenit. ſed circa votū continentie forte non poſſet diſpēſare: † quia vix inueniretur melius ı̄ quod poſſet cōmutari: ‡ vt ex̄ de ſta. regu. cum ad monaſterium. in fine. Joā. Quicqđ dicat Jo. quandoq; diſpenſat papa cōtra generale ſtatutuꝫ eccleſie, ſicut fecit in Lateraneñ. concil. generali Innocentius: vt ex̄ de conſan. et affi. non debet. licet contra articulos fidei nō diſpenſet. j. q. vij. etſi illa. B.

Papa vtrum poſſit ꝯ apłꝫ diſpēſare.

† dicas ꝙ ſubdiaconat⁹ tpe apłoꝝ nō fuit ſacer ordo. lxj. diſ. nullus. nec tēpore marti. pa. cui⁹ eſt hoc c. lector, q̄ ꝓceſſit Gręgo. i. cc. ānis vt habet i c̄ronic̄ ſm̄ Jo. de ſan.

tas[a] peccantium.

Item Damaſus papa.

¶ In ſpm̄ ſctm̄ blaſphemāt, qui ſacros canones violant.

Uiolatores canonū voluntarie, grauiter a ſanctis patribus iudicantur: et a ſancto ſpiritu, inſtinctu cuius ac dono dicati ſunt, damnantur: qꝛ blaſphemare[b] ſpiritum ſanctū non incōgrue vidētur qui contra eoſdē ſacros canones nō neceſſitate cōpulſi, ſed libenter (vt ꝓmiſſum eſt) aliqđ aut proterue agunt, aut loqui preſumūt, aut facere volentibus ſponte cōſentiunt. Talis enī ꝓſumptio manifeſte vnum genus eſt blaſphemantiū ſpm̄ ſctm̄: qꝛ (vt iam prelibatuꝫ eſt) cōtra eū agit cui⁹ nutu et grā ſancti canones editi ſunt.

Item Urbanus papa.

¶ In quib⁹ romano pontifici licet nouas condere leges.

Sunt quidā dicentes romano pontifici ſemper licuiſſe nouas condere leges: qđ ⁊ nos non ſolum non negamus, ſed etiam valde affirmamus. Sciēdū ꝟo ſummopere eſt qꝛ inde nouas leges condere pōt, vñ euangeliſte aliquid et prophete nequaq; dixerūt. Ubi vero aperte dñs vel eius apoſtoli[c] ⁊ eos ſequentes ſancti patres ſententialiter aliqđ definierūt: ibi nō nouā legem romanus pōtifex dare, ſed potius quod ꝓdicatū eſt vſq; ad animā ⁊ ſanguinē confirmare debet. Si enim qđ docuerunt apłi ⁊ prophete, deſtruere (qđ abſit) niteref: nō ſententiā dare, ſꝫ magis errare cōuincereƒ: ſed hoc ꝓcul ſit ab eis q̇ ſemp dñi eccleſia contra lupoꝝ inſidias optime cuſtodierunt.

Item zozimus papa.

¶ Apoſtolice ſedis auctoritas cōtra ſanctoꝝ ſtatuta aliquid condere non valet.

Contra ſtatuta[d] patrū cōdere aliqđ vel mutare nec hui⁹ q̇dē ſedis pōt[e] auctoritas. Apud nos enī inconuulſis radicib⁹ viuat antiquitas, ‡ cui decreta patrum ſanxerunt reuerentiam.

Item Marcellus papa.

¶ Stare non valet quod contra euangelicam vel propheticam doctrinā ſeu conſtitutionem factum fuerit.

Omne quod irreprehēſibile eſt catholica defendit eccleſia. ⁊. j. ¶ Iniuſtum[f] iudiciū et definitio iniuſta regio metu vel iuſſu a iudicibus ordinata non valet. Nequaq; quod contra euangelicam vel propheticam vel apoſtolicam doctrinam conſtitutionem vel eoꝝ ſiue ſctōꝝ patrum actum fuerit, ſtabit: ⁊ quod ab infidelibus[g] vel hereticis factū fuerit, omnino caſſabitur.

Item Hormiſda papa.

¶ Si ſtatuta patrum non deuiare, ⁊ fidei regulam cuſtodire, prima ſalus eſt.

Prima ſalus eſt recte fidei regulam cuſtodire et a conſtitutis patrum nullatenus deuiare. Itē Pelagi⁹ papa Childeberto regi.

d ¶ Contra ſtatuta. ſcꝫ vt dictū eſt de articulis fidei. ꝫ. c. ꝓxi.
e ¶ Poteſt. ſupple de facto vel de iure.
Omne quod. ¶ Caſ⁹. Hoc capitulum diuiditur ı̄ duas partes. In ꝓma dicitur ꝙ catholica eccłia debet defendere ea que ſunt iuſte ſtatuta. In ſecunda parte dicitur ꝙ iniuſta definitio regio metu vel cuiuſcunq; iudicis auctoritate compoſita valere non debet. Nam que contra euangelicā doctrinam, apoſtolicam vel propheticam ſtatuunt, omni firmitate carebunt: et qđ ab infidelibus vel hereticis factum fuerit, omnino ceſſabitur. Secunda ibi: Iniuſtum autem. Sequens capitulum patet.
f ¶ Iniuſtum. ꝫ. xj. q. iij. ca. iniuſtum.
g ¶ Ab infidelibus. Arg. ꝙ id quod fit ab intruſo, non valet: vt. xij. q. ij. alienationes. de conſe. diſtin. j. hic ergo. Arg. contra. j. q. j. ſi quis a pſeudoepiſcopis.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

Satagendum. ¶ Caſ⁹. Quidam dicebant Pelagium in fide errare: de quo cū ſuſpicaret rex Childebert⁹ miſit Rufinum legatū ſuum Romā vt a Pelagio poſtularet vel vt ſignificet ſibi q̄liter fidē vel chartam beati Leonis in qua fides catholica ſcripta continebatur, conſeruet: vel ꝓfeſſionem ſue fidei ꝟbis propriꝭs ſibi deſtinaret. Pelagius vero ſignificabat ſibi ꝙ nō ſolum fidem ⁊ chartam beati Leonis cōſeruabat, ſꝫ etiā propriꝭs ꝟbis profeſſionem ſue fidei ei deſtinauit: vt nulla poſſit decetero ſuſpicionis occaſio reſidere. Satagendū eſt. i. videndū eſt. vt legib⁹. i. ſm leges eccleſiaſticas. al's regib⁹. Tomū, id eſt fidez vel chartam inuiolatam in qua fides ſcripta cōtinebat. Noſq̄ꝫ. hanc literā ſic formabis. q̄ꝫ ꝑ et. ſignificam⁹ ad vos: profeſſione. i. ſubſcriptiōe noſtre manus nos in omnibus ⁊c. Scriptū id eſt quod in ſcripto continetur.

a ¶ Subditos. ar. ꝙ papa ſubeſt imperatori. intelligo quo ad hoc ꝙ ſua eccleſia dat tributa forte imperatori: vt extra de cēſi. omnis anima. et xj. q. j. magnū. ⁊ capi. ſi tributū. xxiij. q. viij. tributuz. nā al'as oēs principes ſubſunt epīs: vt ex̄ de maiori. et obedien. omnes principes. Joan.

papa q̄nq̄ꝫ ſubeſt imperatori.

Generali decreto. ¶ Caſus. Statuit Adrianus papa in hoc

¶ Profitetur Pelagius papa tomum ſui deceſſoris per omnia ſeruare.

Satagendū eſt vt ꝑ auferēdo ſuſpicionis ſcādalo obſequiū cōfeſſiōis nr̄e legibus religionis miniſtremus, quib⁹ nos etiā ſubditos[a] eſſe ſacre ſcripture precipiunt. Ueniens etenī. Rufinus vir magnificus excellentie veſtre legatus confidenter a nobis (vt decuit) poſtulauit, quatenus vobis aut beate recordatiōis Leonis pape tomum a nobis ꝑ oīa cōſeruari ſignificare debuiſſem⁹: aut ꝓpriꝭs ꝟbis noſtre cōfeſſionem fidei deſtinare. Et primā quidē petitionis eius partem, quia facilior fuit, mox (vt dixit) īpleuim⁹: noſq̄ꝫ in oībus preſulis tomū pro catholice fidei aſſertione cōſcriptū, deo ꝓpitio cuſtodire manus nr̄e ad vos ꝓfeſſiōe ſignificamus. Ut aūt nullius deinceps (qđ abſit) ſuſpicionis reſideret occaſio: illā etiā aliā partē quā memorat⁹ vir illuſtris admonuit, facere maturaui: ſcꝫ ꝓpriꝭs verbis cōfeſſionem fidei quā tenemus, expoſui.

Item Adrianus papa.

¶ Anathema apud deū fiat, qui cenſuram Romanorū pōtificum violat.

Generali decreto cenſemus ⁊ cōſtituim⁹ vt execrādū anathema ſit[b], et velut p̄uaricator fidei catholice ſēp apud deū re⁹ exiſtat, q̇cūq̄ꝫ regū ſeu ep̄oꝝ vel potentū, deinceps romanoꝝ pōtificum decretoꝝ cēſurā in quoq̄ꝫ crediderit vel ꝑmiſerit violādam.

Itē Damaſus papa Stephano archiepiſcopo.

¶ Non licet alicui ep̄o contra Romanoꝝ pontificum decreta aliquid agere.

Omnia[c] decretalia cunctoꝝ p̄deceſſoꝝ noſtrorum cōſtituta q̄ de eccl'iaſticis ordinibus ⁊ canonū ſunt promulgata diſciplinis, ita ab oībus ep̄is ac ſacerdotib⁹ generaliter cuſtodire debere mandamus, vt ſi q̄d in illa cōmiſerint, veniā ſibi honoris deinceps nouerint denegari.

Item Gregorius.

¶ Non communicet ſacris altaribus qui neſcit ſacris obedire canonibus.

Hac conſona ſctis patribus definitione ſancimus vt qui ſacris obedire canonib⁹ neſcit[d]: nec ſacris miniſtrare altaribus, nec cōionem capere ſit dignus.

Item ex cōcilio Calcedon̄.

¶ Obſuāde ſūt regl'e a ſctis patribus in ſynodo ſtatute.

A Sāctis p̄rib⁹ in vnaq̄ꝫ ſynodo vſq̄ꝫ nūc ꝓlatas regl'as tenere ſtatuim⁹.

Item Gregorius ad Montanum ⁊ Thomam.

¶ Uoluntatem ⁊ ſtatuta ſuorum deceſſorū cuſtodiant qui ſua ſeruari volunt.

Iuſtitie ac ratiōis ordo ſuadet vt q̄ a ſucceſſoribus ſua mādata ſuari deſiderant, deceſſoris ſui ꝓculdubio volūtatē ⁊ ſtatuta cuſtodiāt.

Item Leo papa quartus.

¶ Cōtra ſtatuta ſctoꝝ patrū agit q̄ ea non ſeruat intacta.

Ideo ꝑmittente dn̄o paſtores hoīm ſumus effecti, vt qđ p̄res nr̄i ſiue in ſctis canonib⁹ ſiue in mūdanis affixere legibus, excedere minime debeam⁹. Cōtra coꝝ quippe ſaluberrima agim⁹ inſtituta, ſi qđ ipſi diuino ſtatuerunt cōſulto, intactū non conſeruamus. Si ergo p̄mam ſedem ſtatuta cōcilioꝝ pre oībus obſeruare oportet: et ſi pro ſtatu omnium eccleſiaꝝ neceſſe eſt illā impigro vigilare affectu: ſi ea que a Romanis pontificibus decreta ſunt, ab oībus obſeruari conuenit: ſi illi qui

capit. vt quicunq̄ꝫ fecerit vl' fieri permiſerit contra cenſuram et decreta apoſtolice ſedis, velut hereticus et catholice fidei preuaricator anathematizetur.

b ¶ Sit. Id eſt fiat. Nam hec verba ſit et fiat, reſpiciunt quandoq̄ꝫ futuruz tēpus: vt. ff. ne q̄d in loco pub. l. ij. §. deinde. Jo.

Omnia decretalia. ¶ Caſus. Precepit Damaſus papa ī hoc ca. vt quicūq̄ꝫ epiſcopus vel ſacerdos cōmiſerit contra decreta Romanorum pōtificum, deponat ſine ſpe reſtitutionis. Que autem ſequuntur plana ſunt vſq̄ꝫ ad §. ſi ergo.

c ¶ Omnia. Hoc ca. attribuitur Damaſo, al'as Leoni: vt. xix. diſ. ca. j. ꝟſi. quoniam. Jo.

Hac cōſona. d ¶ Neſcit. i. cōtēnit. vel loquit de ignorātia iuris que q̄buſdā eſt dānabilis: vt. xxxviij. di. ſi in laicis. Jo.

† Vel dic ꝙ potuit eē vtriuſq̄ꝫ. c. ſicut et al'as. ē. j. q. j. de cetero. de cōſe. diſ. j. in cōſulto in ſubſc̄ptiōe vtriuſq̄ꝫ. c. patet.

Ideo permittēte. ¶ Si ergo. ¶ Hec eſt ſecunda pars. q. in qua primo infert ex precedentibus: ſubſequēter venit ad diuerſas ſolutiones. Jo. de fan.

¶ Caſus. Nunc Statianus ex ſupradictis ca. cōcludit dicens ꝙ papa priuilegiuz clericis baptiſmalis eccleſie cōcedere nō potuit: cum videatur facere cōtra ſtatuta ſanctorū patrū, q̄ inuiolabiliter ſeruari oportet. Non enim debet priuilegia concedere quibus ſtatus eccleſie turbatur.

ij. ps.

neſciunt ſacris obedire canonibus, altarib⁹ miniſtrare nō debēt: patet ꝙ contra ſtatuta ſanctoꝝ canonum quibus ſtatus eccleſiaꝝ vel confundant vel perturbētur priuilegia ab apoſtolico cōcedi non debent.

His ita[a] respondet: ſacroſancta Romana eccl'ia ius et authoritatē ſacris canonib⁹ impertit: ſed non eis alligatur[b]: habet enim ius cōdendi canones: vtpote q̄ caput eſt et cardo oīm eccleſiarū: a cuius regula nemini diſſentire licet. Ita ergo canonibus authoritatē ꝓſtat, vt ſeipſam nō ſubijciat eis. Sed ſicut chriſt⁹ qui legem dedit, ipſam legem carnaliter ipleuit, octaua die circunciſus. xl. die in templo cum hoſtijs preſentatus: vt in ſeipſo eam ſanctificaret: poſtea ꝟo vt ſe dn̄m legis oſtēderet, contra legis literam leproſum tangendo mundauit: apoſtolos quoqꝫ contra literā ſabbati ꝑ ſata pretergredientes ſpicas vellētes ⁊ cōfricātes manibus ſuis, probabili exemplo Dauid et circūciſionis et templi excuſauit dicens: Non legiſtis quid fecerit Abimelech quando venit ad eū Dauid et dedit ei panes propoſitionis, de quib⁹ nō licebat edere niſi ſolis[c] ſacerdotibus: ⁊ comedit ipſe ⁊ pueri ei⁹? Item octaua die ſcḋm legē puer circuncidit, ⁊ vos in ſabbato circunciditis hominē. Itē cū iuge holocauſtum ex lege offerat: cum maſculus. xl. femina ꝟo. lxxx. die ab ortu ſue natiuitatis ſcḋm legis imperiū cū hoſtijs in templum preſentaret: vnde ſacerdotes offerētes hoſtias in tēplo literā ſabbati ſoluunt, ⁊ ſine crimine ſunt. tunc filius hominis multo magis valet ſoluere literā legis, qui eſt etiam dn̄s ſabbati. Hic etiā dicit de eo: Erat Jeſus docēs in templo tanqꝫ poteſtatē habens. i. tanqꝫ legis dn̄s, addēs moralibus ea q̄ deerant ad ꝑfectionem: vmbrā figuraliū in lucē ſpūalis intelligētie cōmutās: nō tanqꝫ ſcribe eorū qui litera legis aſtricti nō audebant aliquid addere vel commutare. Sic ⁊ ſumme ſedis pontifices canonib⁹ ſiue a ſe ſiue ab alijs ſua authoritate ꝯditis reuerētiam exhibent: et eis ſe humiliando ipos cuſtodiūt, vt alijs obſeruādos exhibeant. Nonnunqꝫ vero ſeu iubēdo ſeu decernendo ſeu aliter agendo ſe decretorum dominos ⁊ conditores oſtendunt. In premiſſis ergo capitulis, alijs imponitur neceſſitas obſequēdi: ſummis vero pontificibus oſtenditur ineſſe authoritas obſeruādi: vt a ſe tradita obſeruando, alijs non contemnenda demonſtrent, exemplo Chriſti qui ſacramenta que eccleſie ſeruanda mandauit, primo in ſeipſo ſuſcepit: vt ea in ſeipſo ſāctificaret. Oportet ergo primam ſedem (vt diximus) obſeruare ea que decernendo mandauit, non neceſſitate obſequēdi, ſed authoritate impertiendi. Licet itaqꝫ ſibi contra generalia decreta ſpecialia priuilegia indulgere, et ſpeciali beneficio cōcedere quod generali prohibetur decreto. ¶ Quāqꝫ ſi decretorum intentionem diligenter aduertamus, nequaqꝫ contra ſanctorum canonum authoritatem aliquid concedere inueniatur. Sacri ſiquidem canones ita aliquid conſtituunt vt interpretationis authoritatem ſctē Romane eccleſie reſeruent. Ipſi nāqꝫ ſoli canones valent interpretari qui ius condendi eos habent. Unde in nonnullis capitulis conciliorum cum aliquid obſeruandum decernitur, ſtatim ſubinfertur: Niſi authoritas Romane eccleſie aliter fieri imperauerit: vel, ſaluo tamen in omnibus iure ſancte Romane eccleſie: vel, ſalua tamen in omnibus apoſtolica authoritate. Quecunqꝫ ergo de decimis vel quibuſlibet eccleſiaſticis negocijs ſacris canonibus definiuntur, intelligenda ſunt[d] neceſſaria ſeruari, niſi authoritas Romane eccleſie aliter fieri mandauerit, vel permiſerit. Cum ergo aliqua priuilegia ab apoſtolico aliquibus conceduntur: etſi contra

¶ His ita. ¶ Caſ⁹.
Hucuſqꝫ Gratia.
probauit ꝙ papa
priuilegium clericis
baptiſmalis eccleſie
cōcedere non
potuit. Nunc vero
reſpondet allegatis
duas adhibendo
ſolutiōes. Iſte
ergo. §. i duas partes
diuiditur. In
prima parte ponit
ſolutionem quandam:
ſcilꝫ ꝙ papa
nō eſt ſubditus canonibus:
ſꝫ poteſt
venire contra illos
quādo vult. et hoc
ꝓbat per tria exēpla.
ſ. Chriſti, qui
Luce tangēdo leproſum
j.f. fecit cōtra legem:
⁊ exemplo apoſtolorum,
qui euulſerant
ſpicas, ⁊ confricauerunt
eas in
die ſabbati contra
legeꝫ veterē: quos
apl'os cuꝫ a iudeis
Mat. reprehenderētur,
viij.a. xp̄s tripliciter excuſauit:
ſcilꝫ exem
Mat. plo Dauid, et cir
xij.a. cūciſionis, et oblationis,
que fiebant
in die ſabbati contra
legē. Tertium
exemplū etiam eſt
j.Re. Chriſti, qui doce
xxj.b. bat in templo ſcribas
et phariſeos,
vt oſtēderet ſe dominū
legis. In ſecunda
parte ponit
alia ſolutio que ta
Leui. lis eſt: ſcilꝫ ꝙ papa
xij.a. non facit contra canones
anteceſſorū
Leui. ſi concedit priuile
xij.d. gium alicui plebi.
Nam cum in concilijs
ſtatuit aliquid
obſeruandum dicitur,
niſi romana eccleſia
aliter ſtatuerit:
vel ſalua eius
Mat. authoritate. Aliter
xij.a. priuilegia con
Luce cedi nō poſſunt, niſi
vj. cōtra legem concedantur
cōem: vt
probat authoritate
Grego. ⁊ Hiero.
Poteſt ergo conce
Mat. dere ꝓuilegia cauſa
vij.d. religiōis, neceſſitatis,
vel ſeruitij
exhibiti: dum modo
alij enormiter
non ledantur. ⁊ ad
hoc inducit authoritatem
apl'i, et legem
ſequētem, cuius
caſus ptꝫ cum
. §. ſequēti. Secunda
pars ibi: Quāqꝫ ſi
decretorum.

a ¶ His ita. Prima ſolutio magiſtri occupat primā colūnā: ſecunda ſecūdam. Prima talis† eſt: qꝛ dn̄s ſicut ſoluit legē quā dederat, ſic et papa poteſt. Secunda hec eſt ꝙ canones ita intelliguntur ſtatuti, vt ſemper authoritas romane ſedis ſit excepta.

† Sed que nō mali valet. Lau.

b ¶ Alligat. Ut extra de elect. cap. ſignificaſti.

c ¶ Solis. De ho nota. §. xj. q̄oe. j. §. ex his.

d ¶ Intelligenda ſunt. Sic extra de iureiu. venientes.

a ¶ Ait. Supra diſt.c.contra morem.
b ¶ Priuilegio.§.diſt.iij.priuilegium.
c ¶ Ob religionis.xij.q.ij.religioſam.
d ¶ Neceſſitatis.xxxv.q.iij.quedam lex.
e ¶ Obſequij.j.q.j.ſunt nōnulli.§.xxiij.diſt.cōis.Jo.

generalem legem aliquid ſonare videantur, non tamen contra ipſam aliquid concedere intelliguntur: cum ipſius legis authoritate priuilegia ſingulorū penes matrem omniū eccleſiarum reſeruētur. Neqꝫ enim priuilegia aliquibꝰ concederent, ſi preter generalem legem nulli aliquid ſpeciale indulgeret. Priuilegia nāqꝫ dicuntur quaſi priuata legia, eo ꝙ priuatam legem ſingulis generent. quā definitionē Gregorius innuens ait [a]. Si hoc neqꝫ conſuetudine generali, neqꝫ priuilegio [b] vendicas: reſtat te vſurpare quod feciſti.

Item Hieronymus in expoſitione Jone: Priuilegia ſingulorum non poſſunt legem facere cōmunem. Ualet ergo (vt ex premiſſis colligitur) ſancta Romana eccleſia ſuis priuilegijs quoſlibet munire: et extra generalia decreta quedam ſpeciali beneficio indulgere: conſiderata tamē rationis equitate, vt que mater iuſtitie eſt, in nullo ab ea diſſentire videatur: vt priuilegia videlicꝫ que ob religionis [c], vel neceſſitatis [d], vel exhibiti obſequij [e] gratiam conceduntur, neminē releuando ita diuitem faciant, vt multorū detrimēta non circunſpiciendo, in paupertatis miſeriam nonnullos deijciant. Illud vero apoſtoli ad memoriā reuocātes qđ ad Corinthios ſcribens ait: Non enim volumus vt alijs ſit remiſſio, vobis autem tribulatio. cui ſacra lex principum concordās ait: Reſcripta contra ius elicita, ab omnibus iudicibus precipimus refutari: niſi forte aliquid eſt quod non ledat alium, et proſit petenti, vel crimen ſupplicanti indulgeat.

Item conſtitutio imperatoris ad populum. Nec damnoſa fiſco, nec iuri contraria poſtulari oportet. Clerici ergo huius baptiſmalis eccleſie, priuilegij authoritate muniti, ſue dioceſis decimas ſibi ex integro vendicare valent: niſi forte ſumma neceſſitate epiſcopi cogantur ad quartā ſuā accipiendam, et illi ſuperabundare monſtrentur.

¶ Queſtio .iij.

Quod autem antiquioribus priuilegijs, ſubſequentibus derogari non poſſit authoritate Anacleti pbatur: qui ſcribēs oībus epiſcopis et reliquis Chriſti ſacerdotibus ait.

¶ Eccleſiarū priuilegia cunctis tēporibus intemerata ſeruentur.

Quod autem. Hec qđ diuiditur in tres partes. In prima pbat magiſter per.xviij.authori. et p.ix.leges ꝙ nulla priuilegia contra alia priuilegia vel ꝯtra ius valent: vel ſi obtenta eſſent cōtra ius, nō valēt niſi eſſent ſine preiudicio aliorū. al's ſic, ſi non facerēt detrimētū magnū. Scđa ibi: his ita. Tertia ibi: hoſtilitatꝭ. Jo.de fan. ¶ Caſus. Hic ponit ſcđa qđ q̄ querit an per ſequētia priuilegia prioribꝰ derogetur, niſi in ſequētibꝰ de prioribus mentio fiat, ſicut in reſcriptis cōtingit. Et dicēdum eſt ꝙ non, niſi forte ſequēs priuilegiū eſſet ſpeciale, et primū generale: quia ſm quoſdā nō oporteret ꝙ in ſecūdo fieret mentio de primo vt tunc: ſꝫ Jo. dicit ꝙ oportꝫ ſemper de primo priuilegio generali in ſecundo ſpeciali fieri mētionē. et aliud eſt in reſcriptꝭ, cū per reſcripta gn̄alia nō cōcedatur ſtatim plenum ius, ſed p priuilegia ſic. Precedit ergo Gratia. hoc ordine. Primo pbat ꝙ per ſequētia prioribus non derogatur, vſqꝫ ad §. ſi ergo. exinde reſpōdebit allegatis, et dabit ſolutionem in §. hoſtilitatis.

¶ Quod autē. Videndū eſt quis poſſit dare priuilegiū, et quod priuilegium preiudicet alij. Dicunt pleriqꝫ ꝙ ſolus papa poteſt dare priuilegium in preiudiciū alterius. xij.q.ij.bone rei. et.ix.q.iij.conqueſtus. de.conſe. diſt. iij. pronunciandum.c.diſt.cōtra morem.cū enim priuilegiū dicatur quaſi lex priuata: vt.§.diſtinc.iij.priuilegia. et ſolus princeps canones, et leges, et iura condat [†] ergo ſolꝰ ille (vt dicunt) dat priuilegium. Hoc tamen negari nō poteſt quin epiſcopi etiā dent priuilegia: vt ex̄ de his que fi. a prela. quanto, ex̄ de ſentē. et re iudi. cum inter vos, ſed nō poteſt in preiudiciū aliorū, vt dicūt: qꝛ ſolus princeps auferre poteſt [†] ius vniꝰ et dare alteri, vt.ix.q.iij.nūc vero. et ca.per principalem. et ex̄ de conceſ.prebē. et eccle.nō vacan.quia diuerſitatē. et.C.de quadri.pre.bene a zenone. Sed certe hoc non eſt verū: nam epiſcopꝰ poteſt dare extra baptiſmalem eccleſiaꝫ decimas: vt.xvj.q.j.ſtatuimus. Iteꝫ epūs pōt detrahere vni eccleſie, et dare alteri: vt ex̄ de exceſſ.prela. ſicut vnire. et pōt in totum eximere aliquā eccleſiam: vt ex̄ de cenſi.cuꝫ venerabilis. Itē auferre poteſt eccleſie priuilegiuꝫ eligēdi: vt extra de cōſue. cū dilectus. Itē poteſt eximere eccleſiā a iure pcurationis: vt extra de cē.ſopite. hoc autē priuilegium cōfert epūs cū ꝯſenſu capituli ſui: vt ex̄ de dona.paſtoralis. Datur autē priuilegiū qn̄qꝫ perſone, qn̄qꝫ rei: vt.ix.q.iij.conqueſtꝰ. Si priuilegiū datur pſone, pſonā nō tranſgreditur: vt inſtit.de iur.na.gen. et ci.§.plane.xvj.q.j.hinc etiā. et ff.de reg.iu.priuilegia.vij.qđ.j.non aūt. et ca.petiſti. Et reale eſt qđ loco cōceditur, et ppetuū eſt.xvj.q.j.hinc etiā. et ff.de iure imu.l.j. ex̄ de of.dele.qm̄ abbas. In dubio aūt ſemp pſumitur priuilegium potiꝰ pſonale qꝫ reale: vt ex̄ de inſti.cum veniſſent. qꝛ res de facili ad ſuā reuertitur naturā.§.de pac.ſi vnꝰ.§.qđ et i ſpecie dotis. nō em̄ dr̄ ob hoc pſonale ꝙ ſola infert pſona: vt.ff.de pac.iuriſgētiū.§.pactorū. et.l.tale pactū. Itē hec eſt differētia inter priuilegiū et ꝯfirmationē: qꝛ in ꝯfirmatiōe nihil noui iuris datur: vt ex̄ de ꝯfir.cū dilecta. ſecꝰ eſt in priuilegio. Itē in ꝯfirmatione nihil ponitur vel affirmatur, ſꝫ totū conditionalr̄ intelligitur: vt ex̄ de cōceſ.prebē.qꝛ diuerſitatē. ſed in priuilegijs omnia verba ponuntur, et certum ibi aſſeritur: vt extra de verb.ſigni.abbate. Nunc videndum eſt qđ priuilegiū derogat alij. Dicunt quidā ꝙ ſemper ſecūdum derogat primo, etiā ſi non faciat mentionē primi: vt ex̄ de reſcri.ex parte. et hoc ea ratione videtur, qꝛ cū priuilegiū ſit ius, ſꝫ vnū ius derogat alij, lꝫ non faciat mētio=

[†] Adde Arc. q dt ꝙ pnceps ex certa ſcia etiā ſine clauſula nō obſtāte poſſit auferre mihi ea q ſūt iuris ciuilis. de q materia vide p Bar. i. l. fi. C. ſi con. ius vt vtili. e plene p eūdē Bar. in extrauag. ad reprimēdū. i ver. nō obſtātibus. p doc. i. c. nulli. de reſcri. p Bal. i. l. fina. C. ſen. reſci. e i. l. cā quā. in. xij. col. C. d fideicō. e i pluribꝰ dijs feudo. col. iiij. per ymo. in l. fi. ff. q. ap. non l3. e i. l. qdā cōſulebāt d re iu. ſp pau lū d ca. i l. ſign. i fin. C. d teſt. l. ſol. teſt.

[†] Intellige qn̄ cā ſubeſt, al's non dꝫ: put no.§.xxij.di.c.j.in glo. nec papa. et facit qđ no.x.di.c.j.i gl. arg. ꝙ etc.